

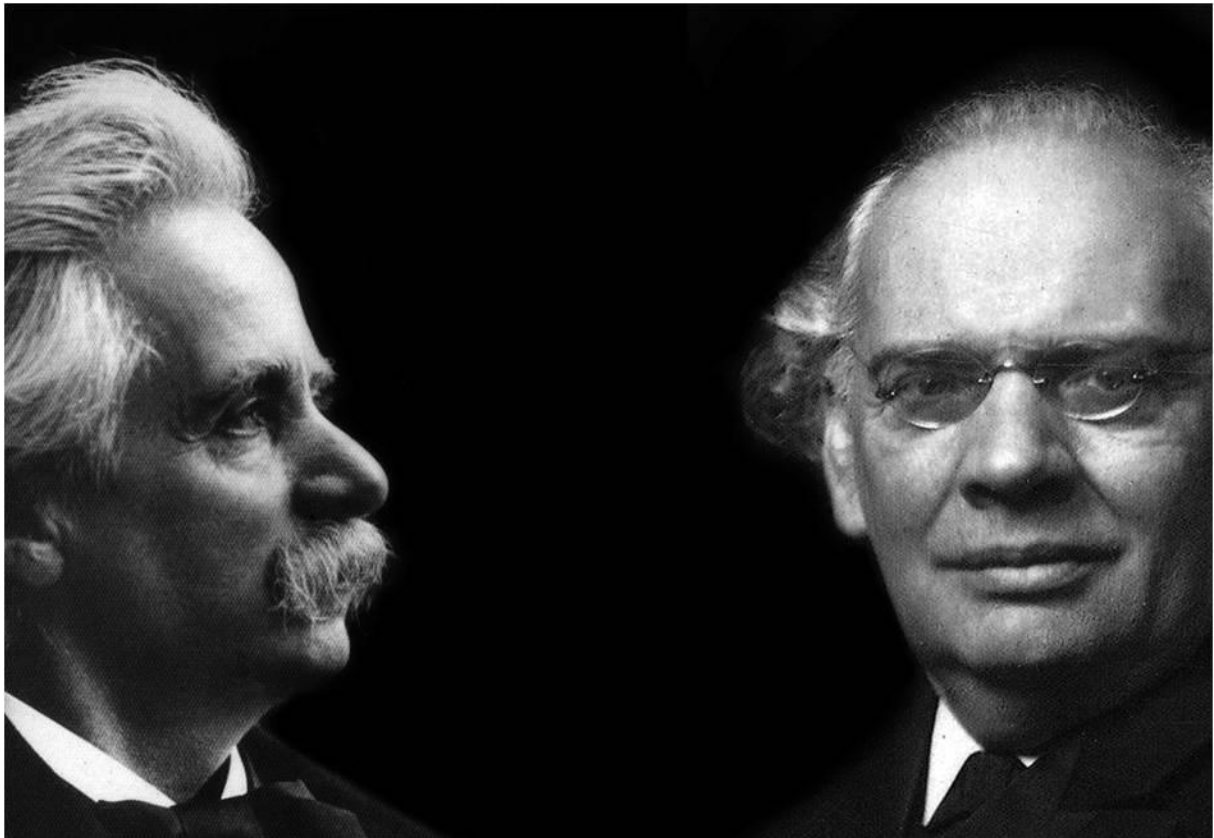
Toelichting en Teksten bij de CD Psalmen, Spreuken en Motetten van Julius Röntgen en Edvard Grieg

kamerkoor
=====
ad libitum

Toelichting: p. 1-3

Teksten: p. 4-9

CV's: p.10

Julius Röntgen

In 1929 componeerde Julius Röntgen een reeks motetten waarin de invloed van de oude meesters – Bach voorop – duidelijk te herkennen is. En de tekstkeuze van Röntgen verraadt de beklemmende tijd waarin de muziek ontstond. De woorden van zijn motet 'Darum so haben wir des rechten Wegs gefehlet' zijn moeilijk los te zien van de politieke situatie in 1929; uit 'Wie ein Hirte seine Schafe suchet' en 'Kommet her zu mir alle' spreekt de hoop op troost en verlossing.

Werklust

Deze motetten behoren tot Röntgens late werk: de componist schreef ze op 74-jarige leeftijd – 65 jaar nadat hij zijn oeuvre was begonnen met vier duo's voor twee violen. In de tussenliggende periode had Röntgen een enorme werklust aan de dag gelegd. Niet alleen had hij honderden werken gecomponeerd, hij had ook in heel Europa opgetreden als pianist, was in Amsterdam mede-oprichter geweest van het conservatorium, waarvan hij later directeur was geworden, en had er aan de wieg gestaan van het Concertgebouw. Als concertorganisator had hij zich ingespannen voor de uitvoering van het werk van zijn goede vrienden Johannes Brahms en Edvard Grieg, en ook in de herontdekking van Johann Sebastian Bach had hij een grote rol gespeeld – onder meer door de Nederlandse première van de *Hohe Messe* te dirigeren.

Röntgens late bloei

Maar in 1924 legde Röntgen zijn werk in Amsterdam neer, om een jaar later zijn intrek te nemen in Villa Gaudeamus, een landhuis dat hij in Bilthoven had laten bouwen naar ontwerp van zijn zoon Frants. Daar zette hij het componeren met grote bezieling voort: hij maakte Röntgen in de laatste fase van zijn leven een ongekende creatieve bloei door: in zeven jaar tijd ontstonden nog ruim tweehonderd werken, die met een sneltreinvaart op papier werden gezet. 'Juist vandaag een acht-stemmige Boetecantate afgesloten op Oud-Testamentische tekst – past op de toestanden in Duitsland', zei Röntgen in 1925 tijdens een interview met de Haagsche Post. 'Twee weken heb ik eraan gewerkt. Lijkt u dat kort? Maar het staat toch klaar in je hóófd, vóór je gaat opschrijven.'

De koorwerken van 1929

De waarschuwende en troostende teksten uit het Oude Testament – en hun actuele betekenis in de duistere tijden die Europa tegemoet ging – bleven Röntgen bezighouden. In 1929 schreef hij in één maand tijd een reeks van zes motetten, een driedelig koorwerk op teksten uit de Spreuken van Salomo, een op zichzelf staand motet en een zetting van Psalm 1. Röntgen schreef die schitterende werken zonder enig zicht op uitvoering ervan, en de koorwerken van 1929 kwamen dan ook tijdens zijn leven niet meer tot klinken. Alleen van *'Aus den Sprüchen Salomos'* maakte Röntgen nog wel een bewerking voor vrouwenstemmen met pianobegeleiding, die in 1932 werd gezongen door de dames van het Bilthovens Vrouwenkoor. Maar de originele koorwerken moesten tot 1993 en 2009-2013 wachten op hun herontdekking.

Première

Want veel van de muziek die Röntgen in zijn laatste jaren schreef, werd niet uitgegeven. Dat gold ook voor zijn motetten en psalm uit 1929. De manuscripten belandden in de archieven van het Nederlands Muziek Instituut. Vier van deze koorwerken moesten tot 1993 wachten op hun herontdekking. Het Nederlands Kamerkoor nam er twee op, van nog twee anderen verschenen de noten in druk. De anderen werden in 2009 door Kamerkoor Ad Libitum – overigens met medeweten en volledige instemming van de erven Röntgen en het NMI - boven water werden gehaald. Het handschrift werd omgezet, en het koor kon aan de slag. In 2009 en 2011 bracht het de motetten *'Darum so haben wir des rechten Wegs gefehlet'*, *'Kommet her zu mir alle'* en *'Wie ein Hirte seine Schafe sucht'* in première, en in 2013 beleefden *'Aus den Sprüchen Salomos'* (3 delen) en *'Der erste Psalm'* hun allereerste uitvoering. Röntgens 'grandioze afscheid van het componeren voor koor' – zoals Röntgens biograaf Jurjen Vis het terecht noemt – komt zo na meer dan 80 jaar alsnog tot klinken.

Vervolgens zette Kamerkoor Ad Libitum al deze werken op een cd, die in het najaar van 2013 verscheen.

www.kamerkooradlibitum.nl

Vriendschap met Grieg

Julius Röntgen en Edvard Grieg moeten elkaar al op jonge leeftijd voor het eerst zijn tegengekomen: rond 1860 studeerden ze allebei in Leipzig, bij dezelfde docenten. Maar vanwege het leeftijdsverschil – Grieg was twaalf jaar ouder – kwam het nooit verder dan enkele oppervlakkige ontmoetingen. Pas toen Röntgen zich als pianodocent in Amsterdam had gevestigd en Grieg weer naar Noorwegen was teruggekeerd, werd het eerste echte contact gelegd. Röntgen was Griegs verrichtingen als componist blijven volgen en toen Grieg op een Europese tournee langs Amsterdam zou komen, zag hij zijn kans schoon: hij schreef zijn Noorse collega een brief en nodigde hem uit om tijdens het verblijf in Nederland zijn gast te zijn. Grieg ging akkoord, al had hij maar weinig tijd – de volgende dag zou hij al weer doorreizen naar Parijs.

Maar het liep anders: oververmoeid van alle optredens zag Grieg het na zijn Amsterdamse concert helemaal niet meer zitten om nog verder te reizen. Hij schortte zijn tournee voor onbepaalde tijd op en nam dankbaar Röntgens uitnodiging aan om bij hem te logeren. Hij zou uiteindelijk ruim drie weken blijven. ‘Grieg werd mijn vriend’, zou Röntgen later verklaren; ‘iedere winter logeerde hij bij mij; iedere zomer ik bij hem in Noorwegen. En dan de bergen in, volksliederen verzamelen.’

Psalmen van Grieg

Die volksliederen waren voor Grieg een grote inspiratiebron, zoals goed te horen is in zijn muziek bij Ibsens toneelstuk Peer Gynt: melodieën van Griegs eigen hand klinken alsof hij ze in de fjorden heeft opgetekend. Omdat die toneelmuziek niet vaak werd uitgevoerd, stelde Grieg er twee orkestsuites uit samen, voor uitvoering in de concertzaal. Zo werden de Morgenstemming en In de hal van de bergkoning alsnog wereldberoemd, maar verzonk de Pinkster-psalm – dat prachtige miniatuur dat niet in de suites werd opgenomen – in de vergetelheid.

Ruim dertig jaar na zijn Pinksterpsalm zou Grieg zich nog één keer wagen aan religieuze muziek. Aan Röntgen schreef hij: ‘Ik zit weer alleen in mijn hutje en houd me bezig met een vervolg op mijn Album voor mannenkoor. Dat wil zeggen: ik denk ook na over gemengd koor, en daarvoor heb ik de oude korallen in de volksmuziekbundel van Lindeman opgezocht. Dat is een klus die me erg boeit. Er zitten mooie, karakteristieke melodieën, oudkatholiek en folkloristisch door elkaar.’ Alsof hij Röntgen gerust wilde stellen voegde hij eraan toe dat de dissonanten in zijn zettingen niet zouden ontbreken. Daarmee was niets te veel gezegd: de Vier psalmen, zoals het werk gedoopt werd, vielen op door hun pittige samenklanken. In Guds Søn har gjort mig fri gebruikte Grieg zelfs twee toonsoorten tegelijk – in die dagen een sterk staaltje van harmonische onverschrokkenheid. De Vier psalmen zouden Griegs laatste werk worden, en misschien wel zijn mooiste. Zoals Röntgen later verklaarde, was Griegs beste muziek te vinden in zijn vocale werk: ‘Daarin het minst bekend, en juist daarin het grootst.’

Toelichting: Bart Diels

Teksten

<p>Julius Röntgen - Wie ein Hirte seine Schafe sucht</p> <p><i>Wie ein Hirte seine Schafe sucht, wenn sie von seiner Heerde verirret sind, also will ich meine Schafe suchen, und will sie erretten von allen Örttern dahin sie zerstreuet waren, zur Zeit, da es trübe und finster war.</i></p> <p><i>Ich will sie von allen Völkern ausführen, und aus allen Ländern versammeln, und will sie in ihr Land führen; und will sie weiden auf den Bergen Israels und in allen Auen, und auf allen Angern des Landes. Ich will sie auf die beste Weide führen, und Ihre Hürden werden auf den hohen Bergen in Israel stehen; da werden sie in sanften Hürden liegen, und fette Weide haben auf den Bergen Israels.</i></p> <p><i>Ich will das Verlorne wieder suchen und das Verirrte wieder bringen, und das Verwundete verbinden, und das Schwachen warten.</i> <i>Und will ihnen einen einigen Hirten erwecken, der wird sie weiden, und soll ihr Hirte sein.</i></p> <p><i>Hesekiel 34: 12–14, 16, 23</i></p>	<p><i>Gelijk een herder zijn kudde opzoekt, ten dage als hij in het midden zijner verspreide schapen is, alzo zal Ik Mijn schapen opzoeken; en Ik zal ze redden uit al de plaatsen, waarhenen zij verstrooid zijn, ten dage der wolke en der donkerheid.</i></p> <p><i>En Ik zal ze uitvoeren van de volken, en zal ze vergaderen uit de landen, en brengen ze in hun land; en Ik zal ze weiden op de bergen Israëls, bij de stromen en in alle bewoonbare plaatsen des lands. Op een goede weide zal Ik ze weiden, en op de hoge bergen Israëls zal hun kooi zijn; aldaar zullen zij nederliggen in een goede kooi, en zullen weiden in een vette weide, op de bergen Israëls.</i></p> <p><i>Het verlorene zal Ik zoeken, en het weggedrevene zal Ik wederbrengen, en het gebrokene zal Ik verbinden, en het kranke zal Ik sterken.</i> <i>En Ik zal een einigen Herder over hen verwekken; die zal ze weiden, en Die zal hun tot een Herder zijn.</i></p> <p><i>Ezechiël 34: 12–14, 16, 23</i></p>
---	--

<p>Julius Röntgen - Aus den Sprüchen Salomos</p> <p><i>I.</i> <i>Ein Wort geredet zu seiner Zeit, ist wie goldene Aepfel in silbernen Schalen. Wer viel geredet und hält nicht, der ist wie Wolken und Wind ohne Regen. Wer wider seinen Nächsten falsches Zeugniß redet, der ist ein Spieß, Schwert und scharfer Pfeil.</i></p> <p><i>Wer einem bösen Herzen Lieder singet, Das¹ ist wie ein zerrissenes Kleid im Winter und wie Essig auf der Kreide. Hungert deinen Feind, so speise ihn mit Brod; dürstet ihn, so tränke ihn mit Wasser. Denn du wirst Kohlen auf sein Haupt häufen, und der Herr wird dir's vergelten</i></p> <p><i>Sprüche 25: 11, 14, 18, 20–22</i></p>	<p>Uit de Spreuken van Salomo</p> <p><i>I.</i> <i>Een woord, op zijnen tijd gesproken, is als gouden appelen in zilveren schalen. Wie veel belooft, maar het niet houdt, die is als wolken en wind zonder regen. Wie tegen zijnen naasten eene valsche getuigenis spreekt, die is een hamer, zwaard en scherpe pijl.</i></p> <p><i>Wie een treurend hart liedjes voorzingt, die is als een gescheurd kleed in den winter, of als edik op potasch.² Hongert uw vijand, zoo spijzig hem met brood; heeft hij dorst, zoo drink hem met water; Zoo zult gij gloeiende kolen op zijn hoofd ophoopen;³ en de Heer zal het u vergelden.⁴</i></p> <p><i>Spreuken 25: 11, 14, 18, 20–22</i></p> <p>¹ Bij Röntgen: der ² In de Duitse tekst: als (bijtend) azijn op krijt ³ Zo zul je hem een ongemakkelijk gevoel van schaamte bezorgen ⁴ En God zal het je lonen</p>
--	--

<p><i>II.</i> <i>Komm nicht auf der Gottlosen Pfad, und tritt nicht auf den Weg der Bösen.</i></p>	<p><i>II.</i> <i>Kom niet op het pad der goddelozen; en treedt niet op den weg der boozen.</i></p>
--	--

<p><i>Laß ihn fahren, und gehe nicht darinnen; weiche von ihm, und gehe vorüber. Denn sie schlafen nicht, sie haben denn übel gethan, und sie ruhen nicht, sie haben denn Schaden gethan.</i></p> <p><i>Denn sie nähren sich von gottlosem Brod, und trinken vom Wein des Frevels. Aber der Gerechten Pfad glänzet wie ein Licht, das da fortgeht, und leuchtet bis auf den vollen Tag. Der Gottlosen Weg aber ist wie Dunkel, und wissen nicht, wo sie fallen werden. Mein Sohn, merke auf mein Wort, und neige dein Ohr zu meiner Rede. Laß sie nicht von deinen Augen fahren, behalte sie in deinem Herzen.</i></p> <p><i>Sprüche 4:14–21</i></p>	<p><i>Laat hem varen, en ga daar niet op; wijk van hem, en ga voorbij. Want zij slapen niet, voor dat zij kwaad gedaan hebben; en zij rusten niet, voor dat zij schade hebben gesticht. Want zij eten het brood der goddeloosheid, en drinken den wijn der geweldenarij. Maar het pad der regtvaardigen glinstert als een licht, dat voortgaat, en licht tot op den vollen dag. Doch de weg der goddeloozen is donkerheid; en zij weten niet, waar zij vallen zullen. Mijn zoon! merk op mijne woorden; en neig uw oor tot mijne redenen. Laat ze niet van uwe oogen komen; behoud ze in uw hart.</i></p> <p><i>Spreuken 4: 14–21</i></p>
--	---

<p><i>III. Wem ein tugendsames Weib bescheert ist, die ist viel edler, denn die köstlichsten Perlen. Ihres Mannes Herz darf sich auf sie verlassen, und Nahrung wird ihm nicht mangeln. Sie thut ihm¹ Liebes und kein Leides sein Lebenlang. Sie breitet ihre Hände aus zu dem Armen, und reicht ihre Hand dem Dürftigen. Lieblich und schön sein ist nichts; ein Weib, das den Herrn fürchtet, soll mann loben. Sie wird gerühmt werden von den Früchten ihrer Hände; und ihre Werke werden sie loben in den Thoren.</i></p> <p><i>Sprüche 31: 10–12, 20, 30–31</i></p> <p>¹Ihm: door Julius Röntgen niet getoonzet</p>	<p><i>III. Wien is eene deugdzame vrouw verleend? zij is veel edeler, dan kostelijke paalen. Haars mans hart mag zich op haar verlaten; en geene nering zal hem ontbreken. Zij doet hem goed, en geen kwaad, haar levenlang. Zij breidt hare handen uit tot de armen; en steekt hare hand uit naar de behoeftigen. Bevalligheid is bedrog, en schoonheid ijdelheid; maar eene vrouw, die den Heer vreest, verdient geprezen te worden. Zij zal geroemd worden van wege de vruchten harer handen; en hare werken zullen haar loven in de poorten.</i></p> <p><i>Spreuken 31: 10–12, 20, 30–31</i></p>
--	--

<p>Julius Röntgen - Kommet her zu mir alle</p> <p><i>Kommet her zu mir alle, die ihr mühselig und beladen seid, ich will euch erquicken. Nehmet auf euch mein Joch und lernet von mir; denn ich bin sanftmüthig und von Herzen demüthig; so werdet ihr Ruhe finden für eure Seelen. Denn mein Joch ist sanft und meine Last ist leicht.</i></p> <p><i>Matthäus 11: 28–30</i></p>	<p><i>Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven. Neemt Mijn juk op u, en leert van Mij, dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart; en gij zult rust vinden voor uw zielen. Want Mijn juk is zacht, en Mijn last is licht.</i></p> <p><i>Matteüs 11: 28–30</i></p>
---	--

<p>Julius Röntgen - Der erste Psalm</p> <p><i>Wohl dem, der nicht wandelt im Rath der Gottlosen, noch tritt auf den Weg der Sünder, noch sitzt, da die Spötter sitzen;</i></p>	<p>Psalm 1</p> <p><i>Welgelukzalig is hij, die niet wandelt in den raad der goddeloozen, noch treedt op den weg der zondaren, noch zit, daar de spotters zitten;</i></p>
---	---

<p><i>sondern hat Lust zum Gesetz des Herrn und redet von seinem Gesetz Tag und Nacht. Der ist wie ein Baum, gepflanzt an den Wasserbächen, der seine Frucht bringet zu seiner Zeit, und seine Blätter verwelken nicht, und was er macht, das geräth wohl. Aber so sind die Gottlosen nicht, sondern wie Spreu die der Wind verstreuet. Darum bleiben die Gottlosen nicht im Gericht, noch die Sünder in der Gemeinde der Gerechten. Denn der Herr kennet den Weg der Gerechten, aber der Gottlosen Weg vergehet.</i></p>	<p><i>maar die zijnen lust heeft in de wet des Heeren, en van zijne wet spreekt dag en nacht. Hij is gelijk een boom, geplant aan waterbeken, welke zijne vrucht brengt op zijnen tijd, en welks bladeren niet verwelken; want al wat hij doet, gelukt hem wel. Doch, zoo zijn de goddeloozen niet, maar als kaf, hetwelk de wind verstrooit. Daarom bestaan de goddeloozen niet in het het gerigt; noch de zondaars in de gemeente der regtvaardigen. Want de Heer kent den weg der regtvaardigen; maar de weg der goddeloozen leidt ten verderve.</i></p>
---	---

<p>Julius Röntgen - Darum so haben wir des rechten Weges gefehlet</p> <p><i>Darum so haben wir des rechten Weges gefehlet, und das Licht der Gerechtigkeit hat uns nicht geschieden, und die Sonne ist uns nicht aufgegangen.</i></p> <p><i>Wir sind eitel unrechte Wege gegangen, und haben gewandelt Wüste Umwege; aber des Herrn Weg haben wir nicht gewusst.</i></p> <p><i>Was hilft uns die Pracht? Was bringt uns nun der Reichthum sammt dem Hochmuth? Es ist alles dahin gefahren, wie ein Schatten, und wie ein Geschrei, das vorüberfährt. Denn des gottlosen Hoffnung ist wie ein Staub vom Wind verstreuet, und wie ein dünner Reif von einem Sturm vertrieben, und wie ein Rauch vom Winde verwebet, und wie man eines vergisset, der nur einen Tag gast gewesen ist.</i></p> <p><i>Aber die Gerechten werden ewiglich leben, und der Höchste sorget für sie.</i></p> <p><i>Weisheit Salomos 5: 6–9, 15–16</i></p>	<p><i>Voorwaar wij zijn van de weg der waarheid afgedwaald, en het licht der gerechtigheid heeft ons niet beschenen, en de zon der gerechtigheid is ons niet opgegaan.</i></p> <p><i>Wij zijn vervuld geworden in de paden der ongerechtigheid en des verderfs, en hebben woeste omwegen doorreisd, maar de weg des Heren hebben wij niet gekend.</i></p> <p><i>Wat heeft ons de hovaardij gebaat? en wat heeft ons de rijkdom met pochen gebracht? Al die dingen zijn voorbijgegaan gelijk een schaduw, en gelijk een voorbijlopende tijding.</i></p> <p><i>Want de hoop van de goddeloze is gelijk een vezeltje, hetwelk van de wind gedreven wordt, en gelijk een dunne rijm, die door een wervelwind gejaagd wordt; en als een rook, die door de wind verwaaid wordt, of ook gelijk de gedachtenis voorbijgaat van degene, die maar één dag gast geweest is.</i></p> <p><i>Maar de rechtvaardigen leven in der eeuwigheid, en hun loon is bij de Here, en de Allerhoogste zorgt voor hen.</i></p> <p><i>Boek der wijsheid 5:6–9, 15–16</i></p>
--	--

*Bron: Luther-Bijbel, vertaald door Adolf Visser.
Uitgave van de Nederlandsche Bijbel-compagnie, 1823*

<p>Edvard Grieg - Fire Salmer, op. 74</p> <p><i>I. Hvad est du dog skjön, Ja skjön, ja skjön. Du allerliffigste Guds Sön! O du min Sulamit, Sulamit, Ja mit, ja mit,</i></p>	<p>Vier Psalmen</p> <p><i>I. Wat ben je toch mooi, Ja mooi, ja mooi, Jij, allerlieflijkste Zoon van God! O jij, mijn Sulamiet, Sulamiet, De mijne, de mijne,</i></p>
---	---

<p>Alt hvad jeg har er også dit. Min Ven, du est min, Ja min, ja min; Så lad mig altid være din! Ja vist, evig vist, Ja vist, ja vist! Du min skal blive her og hist. Men tænk, jeg er her, Ja her, ja her, Iblandt såmange dragne Sværd! O så kom, Due! kom Due! Ja, kom, ja, kom! I Klippens rif er Ro og Rum.</p> <p>Aldof Brorson</p>	<p>Alles wat ik heb, is ook van jou. Mijn Vriend, je bent van mij, Van mij, van mij, Dus laat mij altijd de jouwe zijn! Jazeker, eeuwig, eeuwig, Jazeker, jazeker! Jij zult de mijne blijven, hier en ginds. Maar bedenk: ik ben hier, Ja hier, ja hier; Tussen zoveel getrokken zwaarden! O kom dan, mijn Duif! Mijn Duif! Ja kom, ja kom! In de rotskloof is rust en ruimte.</p>
---	--

<p>II. Guds Søn har gjort mig fri Fra Satans Tyranni, Fra Synde-Stand, Fra Lovens-Band, Fra Dødens Skræk og Helved-Brand. Min Goel lagde sig Imellem Gud og mig, Sig undergav Min Syndestraf, Til Marter, Død och Grav. Det var den Kjærlighed til mig, Som er så ubegribelig; Så god, Imod En Ond fra Top til Rod: Der ingen Ting var til Behag, Undtagen den forbudne Smag, Med Mund og Hånd, Ja Sjæl og Ånd I Fjendens Lænke-Bånd.</p> <p>Nu er jeg Gud i Vold, Trods Slangen tusind-fold! Lad ham kun stå Og se mig gå Med Friheds Purpur-Klædning på. Hvad gjør det godt i Bryst, At følge Jesu Röst På Sandheds Sti, Alt Ondt forbi. Til Himlens Sorgenfri! Lad Verden sig ei bilde ind Endnu engang at få mig blind, Nej, nej, Den Vej Til Pölen går jeg ej, Nej, jeg er kjøbt for dyre til At prøve syndens Lykke-Spil; Jeg blæser ad Den Lokke-Mad,</p>	<p>II. Gods zoon heeft mij bevrijd Van Satans tirannie, Van de erfzonde, Van de ketenen der wet, Van de doodsangst en van het hellevuur. Mijn Verlosser ging Tussen God en mij staan, Hij onderging De straf voor mijn zonde Tot kruisiging, dood en graf. Het was Zijn liefde voor mij, Die niet te bevatten is: Zó goed Was hij voor Iemand die van top tot teen slecht was; Die nergens anders plezier in had Dan in de verboden vruchten, Die met mond en hand, Ja met ziel en geest Aan de leiband van de vijand liep.</p> <p>Nu ben ik onder Gods hoede, Duizendmaal, ondanks de slang! Laat die maar kijken Hoe ik loop In de purperen kleren van de vrijheid. Wat doet het goed Om de stem van Jezus te volgen, Op de weg van de waarheid, Voorbij alle kwaad, Naar de zorgeloosheid van de hemel! Laat de wereld zich niet inbeelden Dat ze mij nog een keer kan verblinden, Nee, nee, De weg Naar het moeras ga ik niet. Nee, ik ben te duur vrijgekocht Om het gokspel van de zonde te spelen, Ik spot met Die verlokkingen</p>
--	--

<p><i>Og ser til Himlen glad. Nu er jeg Gud i Vold.</i></p> <p><i>Mit Hjerte i mig ler, Når jeg min Grav beser, Ei Blomster-Dal, Ei Fyrste-Sal Så tryk en Seng mig vise skal. Min Död er Færgemand Til Livets faste Land, Gud zebaot, Hans eget Slot, Ja! Det er evig godt. Er Vinden her skjönt tidt imod, At spæge lidt det kåde Blod, Al Kur, Er sur For menneskelig Natur; Den gjør dog let, som Rå og Hind, Det derudi forsögte Sind, Ja, Korsets Hegn Er just det Tegn Til Friheds rette Egn. Guds Sön har gjort mig fri.</i></p> <p><i>Adolf Brorson</i></p>	<p><i>En blik blij hemelwaarts. Nu ben ik onder Gods hoede.</i></p> <p><i>Van binnen lacht mijn hart, Wanneer ik naar mijn graf kijk. Geen bloemenvallei Of koningszaal Zou mij zo'n veilig bed kunnen bieden. Mijn dood is de veerman Naar het vaste land van het leven: Het kasteel Van de Here Sebaot zelf, Ja! Dat is voor eeuwig goed. Ook al heb je hier vaak tegenwind, Waardoor je bloed in de aderen stokt – leder geneesmiddel Is bitter In de mond – Dat maakt juist de beproefde geest Zo licht als een ree of een hinde, Ja, het kruis is juist de wegwijzer Naar het ware rijk Van de vrijheid. Gods Zoon heeft mij bevrijd!</i></p>
<p><i>III.</i></p> <p><i>Jesus Kristus er opfaren over alle engleskare Himlen indgangen, og tog så fængslet fangen, Kyrie eleison! Herre Jesus, vi takke dig, for dine Velgerninger slig, Som du beteede os til stor Tröst og Glæde, Kyrie eleison! Nu vi prise din Himmelgang, med idel Englefryd og Sang. Din Lov vi sjunge med Hjerte, Mund og Tunge. Kyrie eleison!</i></p> <p><i>Hans Tomisson</i></p>	<p><i>III.</i></p> <p><i>Jezus Christus is opgevaren tot boven alle engelenscharen. Hij ging de hemel in en heeft ons bevrijd uit onze gevangenschap. Kyrie eleison! Here Jezus, wij danken u voor uw weldaden die u heeft gedaan tot onze grote troost en vreugde. Kyrie eleison! Nu loven wij uw Hemelvaart met louter engelachtige vreugde en gezang. Wij zingen uw lof met hart, mond en tong. Kyrie eleison!</i></p>
<p><i>IV.</i></p> <p><i>I Himmelen, i Himmelen, hvor Gud, vor Herre bor, hvor saligt did at komme hen, hvor er den Glæde stor. For evig, evig skal vi der se Gud i Lyset, som han er, se Herren Zebaot. Og Legemet, og Legemet som lagdes bort i Muld,</i></p>	<p><i>IV.</i></p> <p><i>In de hemel, in de hemel, Waar God, waar de Heer woont, Daar is het zalig thuiskomen, Daar is de grote vreugde Want eeuwig, eeuwig zullen wij daar God zien in zijn heerlijkheid, zoals hij is, We zullen de Heer der Heerscharen zien. En het lichaam, en het lichaam Dat in de aarde was gelegd,</i></p>

*det vorder alt så skinnende,
ja som det skjære Guld.
Og ved af ingen Vunde mer
mens Åsyn det til Åsyn ser
Gud Herren Zebaot.
Og Sjælen får sin Prydelse,
den Krone, som er sagt,
færdighedens Brudekrans,
og så den hvide Dragt.
O Gud, hvad Lyst at være dig nær,
at se i Lyset som du er
dig, Herren Zebaot.*

Laurentius Laurentii

*Dat wordt zo stralend,
Ja, alsof het van kostbaar goud was.
En het weet niet meer van verwondingen,
Wanneer wij van aangezicht tot aangezicht
God, de Heer der Heerscharen zien.
En de ziel ontvangt haar sierraad,
De kroon, zoals voorzegd,
De bruidstooi van rechtvaardigheid,
En ook het witte gewaad.
O, God, welk een heerlijkheid om bij u te zijn,
Om u te zien in heerlijkheid, zoals gij zijt,
Gij, Heer der Heerscharen.*

**Edvard Grieg
Pinsesalme**

*Velsignede Morgen,
da Gudsrigets Tunger
traf Jorden som flammende stål.
Fra Jorden mod Borgene
nu Arvingen sjunger
på Gudsrigets Tungemaal.*

Henrik Ibsen

Pinksterpsalm

*Gezegend is de ochtend
toen de tongen uit Gods rijk
de aarde troffen als een vlamdend zwaard.
Van hier tot in de hemelburcht
zingen wij, die het koninkrijk erven,
in die van God gegeven taal.*

Julius Röntgen (1855-1932)

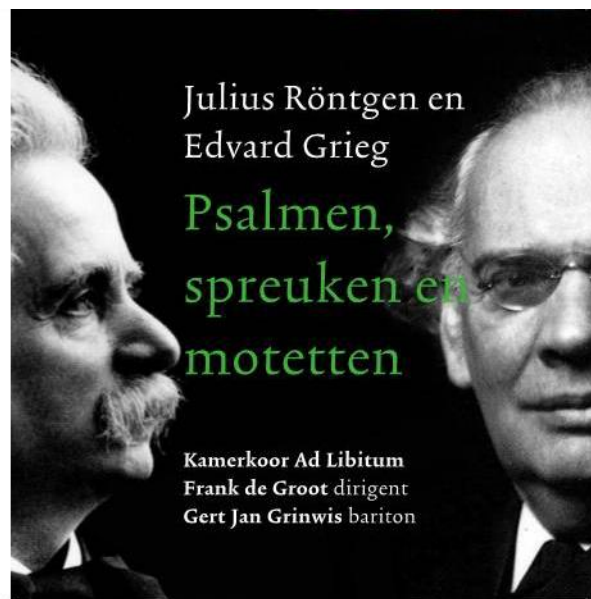
- ☐ Motette: *Wie ein Hirte seine Schafe suchet* (1929)
- ☐ *Aus den Sprüchen Salomos* (1929)
 - ☐ I. Ein Wort geredet zu seiner Zeit
 - ☐ II. Komm nicht auf den Gottlosen Pfad
 - ☐ III. Wem ein tugendsames Weib bescheert ist
- ☐ Motette: *Kommet her zu mir alle* (1929)
- ☐ *Der erste Psalm* (1929)
- ☐ Motette: *Darum so haben wir des rechten Weges gefehlet* (1929)

Edvard Grieg (1843-1907)

- ☐ *Fire salmer, op. 74* (1906)
 - ☐ I. Hvad est du dog skjøn
 - ☐ II. Guds Søn har gjort mig fri
 - ☐ III. Jesus Kristus er opfaren
 - ☐ IV. I Himmelen
- ☐ *Pinsesalme* - Pinksterpsalm uit *Peer Gynt*, op. 23 (1875)

Kamerkoor Ad Libitum
Frank de Groot dirigent
Gert Jan Grinwis bariton

De koorwerken van Julius Röntgen op deze cd werden door Ad Libitum in première gebracht vanuit het manuscript. Een editie van de handschriften verschijnt bij Donemus.

Frank de Groot studeerde koordirectie bij Frans Moonen en Barend Schuurman, orkestdirectie bij Arie van Beek en volgde masterclasses bij Jorma Panula. In Den Haag en Stuttgart studeerde hij viool. Naast kamerkoor Ad Libitum leidt hij de koren Voix Jolies en Wassenaar Vocaliter. Hij is violist bij het Rotterdams Philharmonisch Orkest en primarius van het Doelen Kwartet.

Gert Jan Grinwis, bariton, studeerde in Rotterdam bij Frans Huijts en Charlotte Riedijk en vervolgt nu zijn studie bij Carolyn Watkinson. Hij volgde ook lessen en masterclasses bij Roberta Alexander, George-Emil Crasnaru, Rudolf Piernay, Rudolf Jansen en John Dawson. Als solist trad hij op in werken van Schütz tot Rihm. Bij Ad Libitum soleerde hij al eerder in werk van Grieg en Distler.

Kamerkoor Ad Libitum is een vocaal ensemble van geschoolde zangers uit Rotterdam en omstreken. Onder leiding van Frank de Groot specialiseerde het koor zich in vergeten meesterwerken. In eerdere concerten verzorgde het al diverse Nederlandse en wereldpremières, onder meer uit handschriften van Ignace Liliën, Juan Pérez Roldán en Julius Röntgen.

www.kamerkooradlibitum.nl

kamerkoor
=====
ad libitum